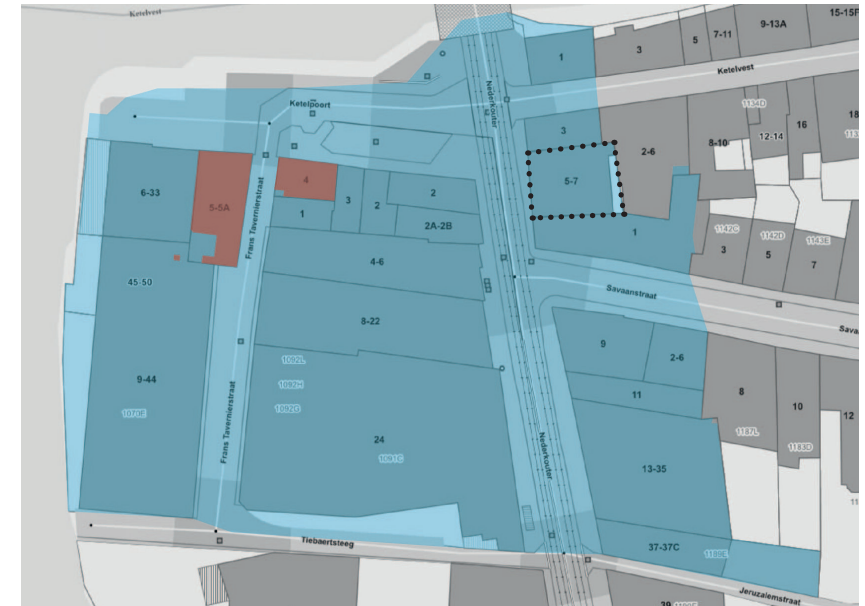

NEDERKOUTER 5

1	2
---	---

Afb. 1.
De rode lijn ontsluit de
voorgevel van de Nederkouter
5.

Afb. 2.
De zwarte stippellijn duidt de
locatie van Nederkouter 5-7
aan binnen het beschermd
dorpsgezicht. Het blauwe
gebied is de afbakening van
het beschermd stadsgezicht.
De rode gebieden zijn
beschermd als monument.
(Bron: Geoportaal).

Beschermingsstatuut

- Beschermd stadsgezicht Ketelpoort, Tavernierstraat, Tiebaertsteeg, Nederkouter en Savaanstraat (08.12.1978)
- Vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed (14.09.2009)
- Vastgestelde archeologische zone 'Historische stadskern van Gent' (19.02.2016)

1. HISTORISCH ONDERZOEK

3	
4	5

Afb. 3.
Locatie Nederkouter 5, 1534.
(Bron: STAM Gent,
Panoramisch plan van Gent,
anoniem, 1534)

Afb. 4.
Locatie Nederkouter 5,
1771-1778. (Bron: de Ferraris,
Geoportaal)

Afb. 5. Primitief
kadasterplan, 1836. (Bron:
Cartesius)

Voorgeschiedenis

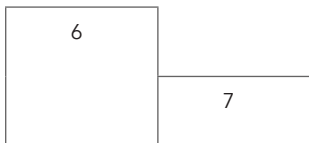
Volgens het agentschap Onroerend Erfgoed kwam Nederkouter 5 in de late 18de eeuw tot stand.¹ Het is onduidelijk waarop deze stelling is gebaseerd.

Uit historische kaarten blijkt dat er reeds tijdens de 16de eeuw bebouwing aanwezig was op het perceel van Nederkouter 5. Zo zien we op een figuratieve kaart uit 1534 dat er in het bouwblok tussen de Ketelvest en de Savaanstraat langs de Nederkouter verschillende diephuizen aanwezig waren (zie Afbeelding 3).

Op het primitief kadasterplan uit 1836 lijken de grondplannen van die diephuizen bewaard te zijn gebleven (zie afb. 5). Daardoor kunnen we de hypothese stellen dat Nederkouter 5 over een 16de eeuwse kern beschikt, die doorheen de tijd op verschillende momenten werd verbouwd.

¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Twee stadswoningen [online] <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20770> (Geraadpleegd op 20-04-2022).

Afb. 6.
Gevelplan uit het bouwdoossier
van gebouw nr. 3 in 1847.
(Bron: Archief Gent,
G12_1847_6722)

Afb. 7.
Tekening van Goetghebeur,
eerste helft van de 19de eeuw.
(Bron: Atlas Goetghebuer)

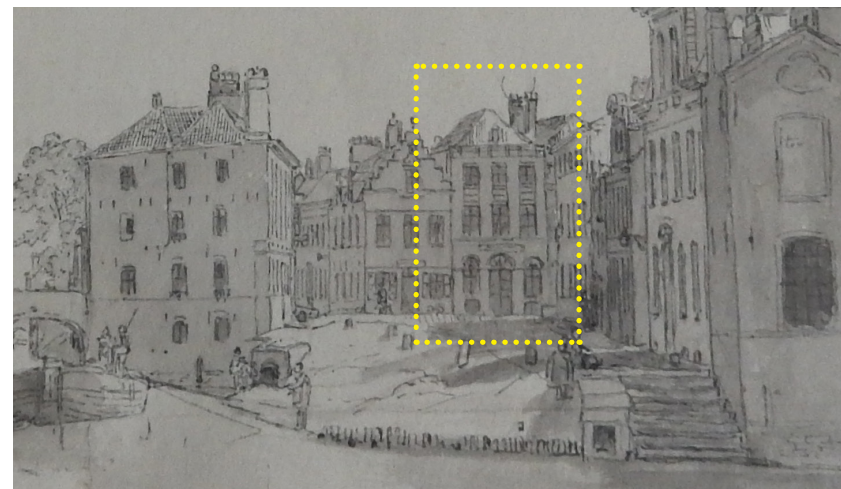
Van trapgevel tot lijstgevel tijdens het begin van de 19de eeuw

Op de figuratieve kaart uit 1534 zien we dat alle huizen in het bouwblok Ketelvest-Savaanstraat langs de Nederkouter over een trapgevel of puntdak beschikten. Aangezien één van deze woningen vermoedelijk gradueel werd omgebouwd tot Nederkouter 5, kunnen we stellen dat Nederkouter 5 oorspronkelijk bestond uit een trapgevel of puntdak.

Op een tekening uit de atlas Goetghebeur uit de eerste helft van de 19de eeuw, wordt Nederkouter 5 afgebeeld met een lijstgevel (zie afb. 7). Het pand bestond uit drie bouwlagen en drie traveeën onder een schilddak met dakkapel. In de eerste bouwlaag zat centraal een rondbogige deur met aan weerszijden een rondbogig venster. In de tweede en derde bouwlaag zaten rechthoekige vensters met roedeverdeling. Op de bouw aanvraag voor het aanpalende pand uit 1847, zien we hetzelfde beeld (zie afb. 6).² Vermoedelijk werd Nederkouter 5 dus tijdens het begin van de 19de eeuw omgebouwd tot deze lijstgevel met schilddak.

2

Archief Gent, G12_1847_6722.

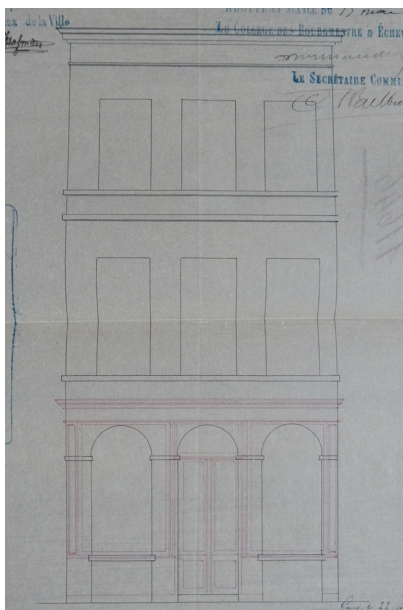
8	9
10	11

Afb. 8.
Zicht op de lijstgevels van
Nederkouter 5 en 7, 1911.
(Bron: Archief Gent, SCMS_FO
_2673)

Afb. 9.
Zicht op de lijstgevel van
Nederkouter 5, eerste helft
20ste eeuw.
(Bron: Archief Gent, SCMS_FO
_2677)

Afb. 10.
Het bouwplan voor Ketelpoort
5 bij de verbouwing uit 1871.
(Bron: Archief Gent, reeks G12
nr. 11646)

Afb. 11.
Neder- kouter 5 in 1977.
(Bron: Agentschap Onroerend
Erfgoed 2022: Twee
stadswoningen [online] [https://
id.erfgoed.net/
erfgoedobjecten/20770](https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20770),
Geraadpleegd op 24-06-2022)

De decoratieve uitwerking van de gevel op de tekening van Goetghebuer en op het bouwplan uit 1847 lijkt anders dan de huidige decoratieve uitwerking van de gevel. Ook het schrijnwerk is anders. Zo was er in de eerste helft van de 19de eeuw in iedere bouwlaag een ander raamtype aanwezig. Vermoedelijk werden het schrijnwerk en de geveldecoratie aangepast in het begin van de 20ste eeuw (na 1911). Een foto uit 1911 geeft immers nog de 19de-eeuwse raamomlijstingen (in zowel nr. 5 als 7) weer. De stijl van de huidige afwerking oogt daarenboven 20ste-eeuws.

Evolutie van de winkelpui

1858-1871

In 1871 werd een bouwaanvraag ingediend voor de verbouwing van de eerste bouwlaag van Nederkouter 5. Zo werd er een winkelpui geplaatst die de bestaande ritmering van de gevel volgde.³

20ste eeuw

In de 20ste eeuw werd de winkelpui van Nederkouter 5 nogmaals aangepast. De nieuwe winkelpui zou uit één groot vensterraam bestaan, met een voordeur in de rechtertravee.⁴

3 Archief Gent, reeks G12 nr. 11646 (1871)

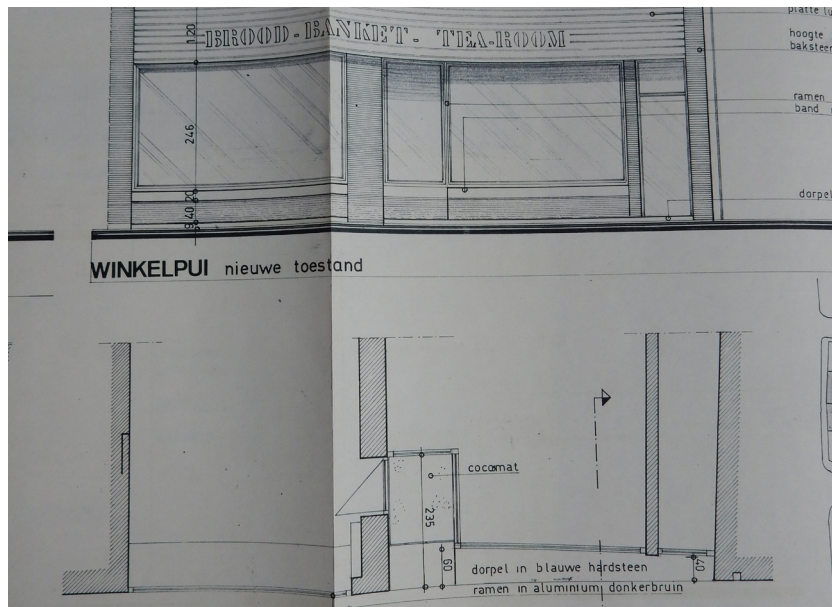
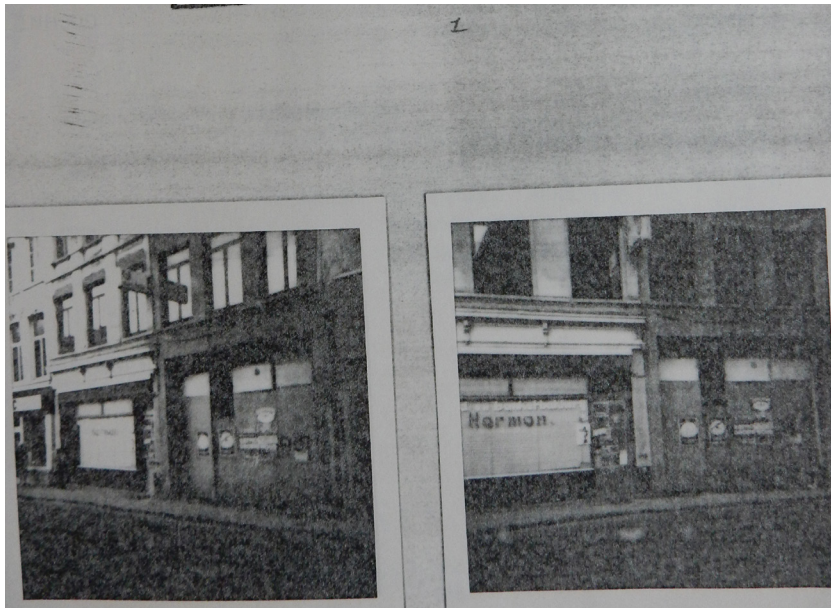
4 Dit kunnen we concluderen op basis van een foto van Nederkouter 5 uit 1977. (Agentschap Onroerend Erfgoed 2022: Twee stadswoningen [online] [https://
id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20770](https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20770) (Geraadpleegd op 24-06-2022)

12	
13	14

Afb. 12.
De winkelpui voor de
verbouwing in 1981. (Bron:
Archief Gent, SCMS_1981)

Afb. 13.
De winkelpui na de verbouwing
in 1981. (Bron: Archief Gent,
MA_BA_1981_445)

Afb. 14.
De huidige winkelpui in 2022.

Verbouwing tot één winkelensemble (1981-2014)

In 1981 werden de winkelpuien van zowel Ketelpoort 5 als het naburige gebouw (Nederkouter 7) verwijderd om hier een nieuwe winkelpui te maken die over de twee gevels doorliep.⁵

In 2014 werd de winkelpui opnieuw verbouwd.⁶ Op basis van het archiefonderzoek en onderzoek in situ kunnen we de hypothese stellen dat de winkelpui in dit jaartal haar huidige vormgeving kreeg.

Op heden is de scheidingslijn tussen beide historische gebouwen duidelijk aanwezig ten gevolge van de verschillende afwerkingsgraad. Het schrijnwerk en de kroonlijst zijn wel identiek.

⁵ Archief Gent, MA_BA_1981_445.

⁶ Archief Gent, MA_BA_2014_958.

2. INVENTARIS

15

Afb. 15.
De voorgevel van Nederkouter 5-7.

2.1. BESCHRIJVING

Nederkouter 5 is een rijhuis dat samen met Nederkouter 7 een ensemble vormt. Het betreft een bepleisterde lijstgevel van drie bouwlagen en drie traveeën onder een schilddak met Boomse pannen. Het dak is voorzien van dakvensters. In de gevel zijn rechthoekige T-vormige vensters aanwezig met roeden. De gevel wordt horizontaal geritmeerd door druiplijsten.

Huisnummer 5 is decoratiever uitgewerkt dan huisnummer 7. Zo wordt de gevel beëindigd door een tandlijst op consoles. In de borstwering treffen we cartouches en uitgediepte panelen aan. De eerste bouwlaag bestaat uit een moderne winkelpui met rechthoekig kunststof schrijnwerk en een natuurstenen plint. Deze winkelpui omvat zowel Nederkouter 5 als 7.

16	17
	18

Afb. 16.
Een detail van de eerste en tweede bouwlaag van Nederkouter 5.

Afb. 17.
Het dak van Nederkouter 5.

Afb. 18.
De winkelpui van Nederkouter 5.

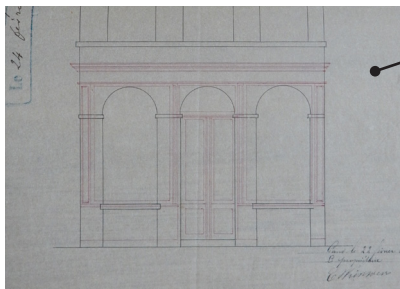

2.2. IDENTIFICATIE ERFGOEDELEMENTEN

Onderdeel	Historische situatie	Huidige staat	Waarde	Verantwoording waarde en opmerkingen
Dakvorm	Schilddak	Schilddak	Hoge erfgoedwaarde	Hoge historische en beeldbepalende waarde
Dakbedekking	(vermoedelijk rode) Boomse pannen	Rode Boomse pannen	Hoge erfgoedwaarde	Hoge historische en beeldbepalende waarde
Dakdoorbrekingen	Niet aanwezig	Eén dakdoorbreking aan zijde Nederkouter	Neutrale erfgoedwaarde	Het dakvlakraam is niet oorspronkelijk, maar heeft een beperkte impact.
Gevelopbouw	Lijstgevel 3 bouwlagen en 3 traveeën	Lijstgevel 3 bouwlagen en 3 traveeën	Hoge erfgoedwaarde	Hoge historische en beeldbepalende waarde
Gevelafwerking	Bepleurde lijstgevel (wit geschilderd)	Bepleurde lijstgevel (wit geschilderd)	Hoge erfgoedwaarde	Hoge historische en beeldbepalende waarde
Geveldecoraties	Decoratief uitgewerkte elementen: fries, consoles, gestucte zuilen	Decoratief uitgewerkte elementen: fries, consoles, gestucte zuilen	Hoge erfgoedwaarde	Hoge historische en beeldbepalende waarde
Kroonlijst	Houten kroonlijst op decoratief uitgewerkte consoles (eerste helft 19de eeuw)	Houten kroonlijst op decoratief uitgewerkte consoles	Hoge erfgoedwaarde	Hoge historische en beeldbepalende waarde
Smeedwerk	Niet aanwezig	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Winkelpui	18de eeuw: 1 voordeur en 2 vensteropeningen 1858: houten winkelpui	1981-2014: één winkelenemble met Nederkouter 7	Negatieve erfgoedwaarde	De huidige winkelpui verstoort de historische ritmering van de gevel, waardoor een scherp contrast tussen de gelijkvloerse en bovenliggende verdiepingen ontstaat.

Schrijnwerk	Rechthoekig schrijnwerk met roedenverdeling (hout). In de 19de eeuw was het schrijnwerk in een donkere kleurstelling geschilderd.	Rechthoekig schrijnwerk met roedenverdeling (hout)	Positieve erfgoedwaarde	Het huidige schrijnwerk is niet oorspronkelijk (daterend uit 2014), maar sluit aan bij het historische straat- en gevelbeeld.
	Geen borstwering	Glazen borstwering	Neutrale erfgoedwaarde	De borstwering verstoort het gevelbeeld niet, maar heeft geen erfgoedwaarde.
Regenwaterafvoeren	Onbekend	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Niet van toepassing
Andere	Niet aanwezig	Geveltekst "urban e-mobility"	Neutrale erfgoedwaarde	De reclame is conform aan het afwegingskader van het agentschap Onroerend Erfgoed en het beleid van de stad Gent.
	Niet aanwezig	Reclame "Ez Ride"	Negatieve erfgoedwaarde	De reclame is niet conform aan het afwegingskader van het agentschap Onroerend Erfgoed en het beleid van de stad Gent.
	Niet aanwezig	Bekabeling	Negatieve erfgoedwaarde	De bekabeling verstoort het gevelbeeld en geeft een slordige uitzicht.

3. OP TE WAARDEREN ELEMENTEN

2 Bekabeling

3 Publiciteit

Verantwoording van de op te waarderen elementen

- 1.** Om beter te integreren bij de 19de eeuwse architectuur, is het aangewezen om de historische ritmering van de eerste bouwlaag te herstellen.
- 2.** De verschillende kabels op de voorgevel worden zo goed mogelijk vastgemaakt en weggestopt.
- 3.** De reclame "Ez Ride" is niet conform aan het reclamebeleid van de stad Gent en aan het afwegingskader van het agentschap Onroerend Erfgoed.

4. MAATREGELLEN

De maatregelen worden opgesplitst in 'minimum ingrepen', 'ingrepen ter herstel van de historische situatie' en 'onderhoudswerken'. Voor meer informatie kan men het beheersplan raadplegen.

4.1. MINIMUM INGREPEN

Verwijderen van de bekabeling

De bekabeling leidt de aandacht af van de architectuurhistorische waarde van het pand. De bekabeling wordt best verwijderd en/of weggewerkt in de gevel. Indien dit schade aan de gevel achterlaat, kan dit hersteld worden. Kalkpleister kan plaatselijk opnieuw aangebracht worden en overschilderd worden in dezelfde kleur als de kleur van de verdiepingen.

Verwijderen publiciteit

Om de architectuurhistorische waarde te herstellen, is het gewenst om de reclame "Ez Ride" te verwijderen. Indien dit schade aan de gevel achterlaat, wordt deze best hersteld. Kalkpleister kan plaatselijk opnieuw aangebracht worden en overschilderd worden in dezelfde kleur als de rest van de gevel. Nieuwe reclame voldoet aan het reclamebeleid van de stad Gent en aan het afwegingskader van het agentschap Onroerend Erfgoed.

4.2. HERSTEL VAN DE HISTORISCHE SITUATIE

Herstel van de historische ritmering

Om beter te integreren bij de 19de eeuwse architectuur, is het aangewezen om de historische ritmering van de eerste bouwlaag te herstellen. Om dit te verwezenlijken, kunnen er verschillende maatregelen worden genomen:

- De winkelpui wordt verwijderd.
- De drie historische traveeën van de eerste bouwlaag worden hersteld. Er kan gekozen worden voor rechthoekige of rondbogige muuropeningen. De eigenaars van Nederkouter 5 en Nederkouter 7 maken hierover best een gezamenlijke beslissing zodat het ensemble behouden blijft.
- Er wordt nieuw houten schrijnwerk aangebracht dat aansluit op de historische traveeën van de eerste bouwlaag.
- De eerste bouwlaag wordt bepleisterd en geschilderd met een dampopen verfsysteem in dezelfde kleur als de 2de en 3de bouwlaag. De kleurstelling van de volledige gevel wordt best gebaseerd op de historische situatie. Zo wordt kleurhistorisch onderzoek uitgevoerd op de pleister van de 2de en 3de bouwlaag. Wanneer dit niet mogelijk is of er geen conclusie uit voortkomt, wordt de gevel bij voorkeur in een lichte kleurstelling geschilderd.

4.3. ONDERHOUDSWERKEN

4.3.0.1. BEDAKING

Dakbedekking

- De daken worden om de 2 à 3 jaar visueel geïnspecteerd.
- Bedaking die is weggevallen of beschadigd, wordt vervangen door bedaking die aansluiten op de bestaande dakbedekking (rode Boomse pannen).
- Dakaansluitingen die onherstelbaar beschadigd zijn, worden vervangen door nieuwe loden slabben.

Hemelwaterafvoeren

- De hemelwaterafvoeren worden om de 2 à 3 jaar visueel geïnspecteerd. De afvoeren worden indien nodig ad hoc hersteld of vervangen. Kunststof is niet toegestaan als materiaal voor de regenwaterafvoer. Er wordt steeds gebruik gemaakt van zink.
- De goten en afvoeren worden minstens tweemaal per jaar gekuist. Hierdoor worden verstoppingen door bladafval vermeden. Bij het uitkuisen van de goten wordt ook steeds nagekeken of de bekleding van de goten nog in goede staat is.

4.3.0.2. GEVELS

Baksteenmetselwerk

Bij schade aan het pleisterwerk of herstellingen aan de pleister, kan de achterliggende metselwerkstructuur hersteld worden. Voegwerk wordt hersteld met kalkmortel. Beschadigde bakstenen worden vervangen door bakstenen van hetzelfde formaat of behandeld met steenverharder.

Pleisterwerk

- Het pleisterwerk wordt jaarlijks nagekeken op scheurvorming. Scheurvorming wordt plaatselijk hersteld met kalkpleister en overschilderd in dezelfde kleur als de rest van de gevel met een dampopen verfsysteem. Indien de schade te groot is voor plaatselijk herstel, kan de volledige pleister vervangen worden door kalkpleister. De kleurstelling wordt gebaseerd op de historische situatie.
- De gevel wordt om de 10 jaar opnieuw geschilderd met een dampopen verfsysteem. De kleurstelling wordt gebaseerd op de historische situatie. Zo wordt kleurhistorisch onderzoek uitgevoerd op de pleister van de 2de en 3de bouwlaag. Wanneer dit niet mogelijk is of er geen conclusie uit voortkomt, wordt de gevel in een lichte kleurstelling geschilderd. Er wordt voor eenzelfde kleur gekozen voor Nederkouter 5 en 7 (tenzij kleurhistorisch onderzoek dit anders uitwijst).

Kroonlijst

- Herstel en onderhoud van de houten kroonlijst: plaatselijk herstel door hout plaatselijk te vervangen naar oorspronkelijk model.
- De kroonlijst wordt om de 10 jaar opnieuw geschilderd met een dampopen verfsysteem. De kleurstelling wordt gebaseerd op de historische situatie. Zo wordt kleurhistorisch onderzoek op de kroonlijst uitgevoerd. Indien dit niet mogelijk is of er geen conclusie uit voortkomt, wordt de kroonlijst in een lichte kleurstelling geschilderd.

4.3.0.3. GEVELELEMENTEN

Geveldecoratie

- De geveldecoratie wordt jaarlijks nagekeken op lacunes en scheurvorming. Indien nodig wordt het stucwerk plaatselijk vervangen en overschilderd in dezelfde kleur als de rest van de gevel met een dampopen verfsysteem. De kleurstelling wordt gebaseerd op de historische situatie. Zo wordt kleurhistorisch onderzoek op de geveldecoratie uitgevoerd. Indien dit niet mogelijk is of er geen conclusie uit voortkomt, wordt de geveldecoratie in een lichte kleurstelling geschilderd.

4.3.0.4. BUITENSCHRIJNWERK

- Alle buitenschrijnwerk wordt regelmatig onderhouden. Hierbij moeten scharnieren gesmeerd worden, condensgaatjes vrijgemaakt worden en de beschadigde stopverf vernieuwd worden.
- Beschadigd schrijnwerk wordt hersteld naar het huidige model.
- Het houten schrijnwerk wordt om de 5 à 7 jaar geschilderd met een dampopen verfsysteem in één van de volgende kleuren:
 - S 0502-Y
 - S 0502-Y50R
 - S 0300-N
 - S 0500-N
 - S 1000-N
 - S 0603-Y20R
- Wanneer herstel niet meer mogelijk is, wordt het schrijnwerk gereconstrueerd naar het huidige model.

4.3.0.5. BEGLAZING

- Dubbele beglazing kan in nieuw schrijnwerk (naar het huidige model) geplaatst worden met de volgende normen:
 - Dubbel glas met buitenblad in getrokken beglazing
 - Met een thermische beglazing in mogelijk.
 - Met een buitenblad in getrokken glas.
 - Met een dikte van maximum 18 mm.
 - Kleur glasafstandshouders: wit
 - De glasranden worden opgespoten met beglazingskit
- Kleinhouten moeten volgens het typemodel zijn, maar mogen opgekleefd worden.

NEDERKOUTER 5							
		Vrijgesteld van toelating	Termijn	Opmerkingen	Datum uitvoering	Uitvoerder	Bedrag
MINIMUM INGREPEN							
Verwijderen van de storende bekabeling	nvt	eenmalig					
Verwijderen van de publiciteit	nvt	eenmalig					
INGREPEN IVM HET HERSTEL VAN DE HISTORISCHE SITUATIE							
Herstel van de historische ritmering		nvt					
Verwijderen van de winkelpui		eenmalig					
Herstel van de historische muuropeningen		eenmalig					
Aanbrengen van het houten schrijnwerk		eenmalig					
Bepresteren en schilderen eerste bouwlaag		eenmalig		kleuronderzoek of architectuurtypologisch bepaald			
ONDERHOUDSWERKEN							
BEDAKING							
DAKBEDEKKING							
Visueel inspecteren van het dak	nvt	om 2 à 3 jaar					
Vervangen van beschadigde of weggevalen dakbedekking	x	ad hoc		aansluitend op de bestaande dakbedekking (Boomse pannen)			
Vervangen van de beschadigde loden dakaansluitingen	x	ad hoc					
HEMELWATERAFVOEREN							
Visueel inspecteren van de hemelwaterafvoeren	nvt	om 2 à 3 jaar					
(Plaatselijk) herstellen van de hemelwaterafvoeren	x	ad hoc					
Vervangen van de hemelwaterafvoeren		ad hoc		afvoeren worden in zink vervaardigd			
Uitkuisen van de hemelwaterafvoeren	nvt	2x/jaar		controleer tegelijkertijd ook de staat van de afvoeren			
GEVELS							
BAKSTEENMETSELWERK EN VOEGWERK							
Herstel van het achterliggend metselwerk	x	ad hoc		met kalkmortel en bakstenen van hetzelfde materiaal en dezelfde grootte			
Behandelen met steenverharder		ad hoc					
PLEISTERWERK							
Inspecteren van het pleisterwerk op scheurvorming	nvt	jaarlijks					
Herstellen van het pleisterwerk met een kalkpleister	x	ad hoc					
Herschikeren van hersteld pleisterwerk met een dampopen verfsysteem		ad hoc					
Schilderen van het pleisterwerk met een dampopenverfsysteem		om 10 jaar		kleuronderzoek of architectuurtypologisch bepaald			
Lichte kleur (architectuurtypologisch bepaald)		nvt					
Op basis van kleurhistorisch onderzoek		nvt					
KROONLIJST							
Plaatselijk herstel van de houten kroonlijst		ad hoc					

Schilderen van de kroonlijst met een dampopen verfysteeem		om 10 jaar			
Lichte kleur (architectuurtypologisch bepaald)		nvt			
Op basis van kleurhistorisch onderzoek		nvt			

GEVELEMENTEN**GEVELDECORATIE**

Inspecteren van het stucwerk op lacunes en scheurvorming	nvt	jaarlijks			
Plaatselijk vervangen van kapot stucwerk		ad hoc	de herstelling wordt nadien overschilderd naar oorspronkelijke kleur		

BUITENSCHRIJNWERK

Onderhouden van het buitenschrijnwerk	nvt	regelmatig	o.a. smeren van scharnieren, vrijmaken condensgaatjes, ...		
Herstellen van het beschadigd schrijnwerk		ad hoc	naar huidig model		
Schilderen van het houten schrijnwerk		om 5 à 7 jaar			
met een kleur op basis van kleurhistorisch onderzoek		om 5 à 7 jaar			
met een lichte kleurtint (architectuurtypologisch bepaald)	x	om 5 à 7 jaar	in NCS-kleur: S 0502-Y, S 0502-Y50R, S 0300-N, S 0500-N, S 1000-N, S 0603-Y20R		
Reconstrueren van het schrijnwerk		ad hoc	naar huidig model		

BEGLAZING

Bij nieuw schrijnwerk					
Dubbele beglazing volgens normen opgelegd in het beheersplan		ad hoc			
Opkleven van kleinhouten op de beglazing		nvt	naar huidig model		